

Grachtentuinen

Sesam open u

Toon mij uw boekenkast en ik zal zeggen wie u bent', kan ook van toepassing worden verklaard op tuinen. Laat mij uw tuin zien en ik zal u karakteriseren. Zelfs het omgekeerde gaat op: openbaar mij wie u bent en ik zal uw tuin omschrijven.

Het behoort misschien wel tot de aardigste elementen van het openstellen van private tuinen. Geen twee zijn eender, ook niet als eenzelfde ontwerper er de hand in had. Want de eigenaar-tuinier(ster) vult altijd zodanig aan dat hij of zij zelf in het resultaat herkenbaar wordt. Nederland is er deze zomer weer een toonbeeld van, met het accent op het volgende weekeinde. Amsterdam behoorde tot de koplopers toen begin jaren negentig het 'tuintje kijken' in zwang begon te raken. Al sinds jaren is het evenement in de hoofdstad volgroeid. Openstellers zijn niet alleen doorgewinterd geraakt, ze hebben allerlei toevoegingen ontwikkeld.

Dorothy Beynes-Heijmeijer van Heemstede bijvoorbeeld houdt in haar monument op de Prinsengracht (849) de woensdag voorafgaand aan de publieksdagen 'jour' voor vrienden en kennissen. Er worden er zeker

Volgend weekeinde zijn weer overal privé-tuinen open en het fenomeen wint nog steeds aan belangstelling. Tot de eerstelingen van destijds behoren de grachtentuinen van Amsterdam. Leuke bijkomstigheid is dat je tevens door de huizen loopt. En nogal wat eigenaren verbinden er een eigen evenement aan » Matthijs Smits

honderd verwacht en ze moeten vooral elkaar treffen, want Dorothy wil netwerken. Couturier Alexander van den Worm presenteert er creaties (die alle dagen blijven staan), sieradenmaakster Dineke Helsloot vult met haar ontwerpen het evenement aan.

Culinair trefpunt en 'kermis'

Pat van den Wall Bake-Thompson op Herengracht 314 gebruikt de tuinenopening mede om haar aan-huis-bedrijf Cuisine Française te promoten — ze beschikt bovendien over

een schitterend 'cosy' tuinhuis wat prachtig past in het thema van dit jaar, tuinhuisen en priëlen. Pats tuin is volgende week vooral een culinair trefpunt, een plek om even het glas te heffen.

Roland Spek, manager van het Geelvinck Hinlopen Huis (deels museum deels businesscenter, Herengracht 518) spreekt van 'een hele kermis' als hij de bijkomende activiteiten opsomt waarmee de open tuinen ter plekke worden aangekleed. Zo zijn museumzalen feestelijk gedekt in verschillende stijlen en met uiteenlopend porselein.

Maar hoofdzaak blijven de tuinen zelf. In maten verschillen ze onderling niet veel en voornamelijk al naar gelang de breedte van het grachtenhuis, in stijlen echter is de diversiteit groot. En hierin verradt zich de eigenaar-tuinier. Robert Weller en Ulrike Ansems (Keizersgracht 416) creëerden een tuin die ze min of meer organisch lieten ontstaan. Bij hun komst, in 1978, troffen ze hoge bomen, ingelopen grind en uitgemergelde rozen aan. Van structuur geen sprake. Oude foto's gaven wel enig inzicht hoe het eerder, in de jaren dertig, was geweest.

'Onze tuinliefhebberij groeide uit noodzaak', lijkt Robert zich haast te willen verontschuldigen voor het feit dat hij er pas na zijn pensionering echt tijd voor kreeg. Toen een boom bij de burens het begaf, kwam er ineens licht en openbaarden zich nieuwe kansen en mogelijkheden. Er werd meteen een formeel patroon gemaakt, maar, zegt Robert, 'bij gebrek aan tijd haalt de natuur je in.'

Het is natuurlijk ook een kwestie of je wilt laten inhalen. Het resultaat bij de Wellers past de bewoners als een tuinhandschoen. Er groeide een typisch romantische hof, halfbeschaduwde, half in de zon. 'Veel

vallen en opstaan, veel vernieuwen', schetst Ulrike het leerproces. Maar ze houden er wel heldere principes op na: 'Wat hier kan groeien, mag blijven'. En: 'geurplanten leiden ons'. Ze doen nu een aantal jaren aan de openstelling mee en zijn enthousiast over de belangstelling. 'Bezoekers stellen zich heel bescheiden op. De eerste dag zie je vooral de liefhebbers die op zoek zijn naar bijzondere planten. En mensen vertellen je doorgaans alleen wat ze mooi vinden.'

Traditionele patronen

Hoe anders is de tuin van Dorothy Beynes. Ze vindt dat ze weinig van bloemen en planten weet, maar wat ze met de tuin aan moest, wist ze des te meer. Dol op geschiedenis en architectuur wilde ze door het slopen van allerlei rommelige bouwsels ruimte maken om achter het monumentenpand van rond 1700 een domein te maken in de stijl van die tijd. Tuinarchitect Robert Broekema zette haar op het spoor het achterste tuindeel te verhogen, de rest deed Dorothy zelf. Het werd, binnen de mogelijkheden die de eigenzinnige natuur biedt, een vrijwel zuiver symmetrisch geheel. Een Amsterdams Andreaskruis van buxus in het midden, een vijvertje met fonteintje erachter. Bloemen zijn er vooral in geel en blauw, Dorothy's favoriete kleuren. Het onderhoud doet ze zelf, op het snoeiwerk na. En, wijst ze op een bijzonderheid: 'ik heb schelpenpanden gemaakt naar aloud model.'

Ook traditioneel, maar toch weer heel anders, is de tuin van het Geelvinck Hinlopen Huis. Alleen al door de perceelbreedte van 14 meter was hier veel mogelijk. Doordat het vroegere koetshuis aan de Keizersgracht erbij kon worden getrokken, ontstond één tuin van gracht tot gracht. Zij het aan de Keizersgracht-kant de helft smaller. Hier mocht Robert Broekema zich volledig uitleven. Majestueus en Frans getint werd de vijfverpartij aan de Herengracht-kant, meer Engels oogt het wybertjespatroon aan gene zijde. Met een wel heel slim verbindend element: een S-slinger tussen hagen om te verhullen dat de tuinen niet symmetrisch in elkaars verlengde liggen. De natuur is hier de afgelopen jaren echter wat ongebreidelde haar gang mogen gaan, wat beheerders nu

Pagina links en boven Geelvinck Hinlopen Huis Overige van links boven met de klok mee Prinsengracht 849, Herengracht 460, Herengracht 314, Dorothy Beynes in haar tuin

FOTO'S: MATTHIJS SMITS, GROTE FOTO BOVEN GEELVINCK HINLOPEN HUIS

dwingt tot ingrijpen, maar nog altijd mag de museale tuin het stempel 'vorstelijk' worden toegekend. Leuke bijkomstigheid: van hieruit zijn ook twee buurtuinen te bezoeken en bezichtigen.

Pat van den Wall Bake betrok haar pand 26 jaar geleden óm de tuin. Als geboren Engelse kon ze er haar passie botvieren. 'Ik heb

eerst een terras aangelegd, daarna een grasveldje.' Maar onder de enorme kastanje wilde dat laatste niet erg. Bevriend tuinarchitecte Janine ten Hoorn wist raad. Alles eruit, vijftig kruiwagens aarde erin. 'Ik heb gekozen voor een kruidentuin', verklaart Pat het resultaat. Niet vreemd voor iemand die haar dagen vult met culinaire cursussen aan huis.

Op weg naar het prachtige tuinhuis achterin moet je hier eigenlijk met de handen langs de planten strelen en de aroma's komen je tegemoet.

Jan Meulendijks en Bart Schuil verlieten zich bij het ontwerpen van hun tuin aan de Herengracht (460) geheel op Robert Broekema. Hij ontwierp achter dit koopmanspaleisje een strak symmetrische formele tuin met vijver, bloemenvakken, veel buxus en taxus en de traditionele schelpenpaden. Achterin een ware vondst: omdat het nieuw optrekken van een tuinhuis niet was toegestaan, bedacht Jan een pergola in empirestijl die van een afstand een tuinhuis lijkt, maar van boven open is. Klimrozen namen weelderig bezit van dit geheel.

De bewoners hier tuinieren niet zelf, maar besteden alles uit. Hun passie ligt vooral in het één geheel maken van grachtenpand en bijbehorende grond. Toch blijkt bij rondgang een duidelijke betrokkenheid bij wat er groeit en bloeit. En dan vooral: hoe optimaliseer je het resultaat.

De tuin, en uiteraard alle andere die volgend weekeinde open zijn, lijken begunstigd te worden door een voorjaar dat menig hovenier eerder hoofdbreken bezorgde. Maar juist door de vertraagde groei dient zich nu het hoogtepunt aan in de bloei, rozen voorop, voor precies de komende week. ■

Grachtentuinen Amsterdam

16, 17 en 18 juni, 10.00-17.00 uur. Toegang: passe-partout €12, opbrengst voor een goed doel. Verkoop- en startadressen: Huis met de Hoofden, Keizersgracht 123, Theatrumuseum, Herengracht 168; Bijbels Museum, Herengracht 366-368; Huis Marseille, Keizersgracht 401; Museum Van Loon, Keizersgracht 672; Museum Willet-Holthuysen, Herengracht 605. Voorverkoop en op de dagen zelf: de Amsterdamse VVV (www.atcb.nl) en het AUB (<http://www.amsterdamsuitburo.nl>). Boot: op alle dagen vaart een boot langs verschillende adressen.

N.B. Veel tuinen zijn door stoepen en trappen ontoegankelijk voor rolstoelen. Honden en kinderwagens geen toegang. Meer info: www.grachtenmusea.nl of het speciale tuin-telefoonnummer: 020-320 36 60.